

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la recurs

învinuirea lui

Oxana Bolun

(art. 190 alin. (5) Cod penal)

*(Dosarul nr. Ira-1894/2023
Nr. PIGD 1-16174748-01-Ira-09102023)*

Recursuri depuse după 01 septembrie 2023; Recursuri admise în baza art. 427 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, întrucât hotărârile instanțelor se întemeiază pe probe care nu au fost cercetate nemijlocit în ședința de judecată, iar această omisiune nu a fost remediată în apel.

26 decembrie 2025

Au examinat anterior cauza judecătorești:

Instanța de fond: Ion Țurcan

Curtea de apel: Alexandru Spoială, Mihail Diaconu, Silvia Gîrbu

Textul corespunde originalului

Judecând în lipsa părților recursurile declarate în cauza penală privind învinuirea Oxanei Bolun,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, *Președinte*,
Ghenadie Eremciuc,
Alexandru Negru, *judecători*,

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Oxana Bolun s-a născut în anul 1975 în r. Sîngerei. Ea a fost învinuită în baza art. 190 alin. (5) Cod penal (escrocherie). Ea este apărată de avocații Oxana Ivanov, Ion Arhiliuc și Mihail Cucu.

2. În [prima instanță](#) cauza a fost examinată în procedură generală. Oxana Bolun a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii incriminate și condamnată la opt ani de închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activități de gestionare a valorilor materiale pe un termen de cinci ani.

3. La 03 iulie 2023, [Curtea de Apel Chișinău](#) a respins apelurile avocatului Ion Arhiliuc, în interesele Oxanei Bolun, și al avocatului Victor Panțiru, în interesele părții vătămate Boris Harea, și a menținut sentința.

4. La 03 octombrie 2023, 05 octombrie 2023 și 03 noiembrie 2023, avocatul Mihail Cucu, Oxana Bolun și, respectiv, avocatul Ion Arhiliuc au declarat recurs. Ei solicită casarea deciziei, achitarea Oxanei Bolun, respingerea acțiunii civile și anularea sechestrului.

5. Urmărirea penală a fost pornită la 26 august 2015 și s-a terminat la 21 iunie 2016. Prima instanță a examinat cauza în perioada 29 iunie 2016 – 26 mai 2021. Instanța de apel a examinat cauza între 18 iunie 2021– 03 iulie 2023. Dosarul a ajuns la Curtea Supremă de Justiție la 20 decembrie 2023.

ÎN FAPT

a. Învinuirea adusă

6. Oxana Bolun a fost acuzată că, la mijlocul lunii iulie 2014, a prezentat ca adevărată fapta mincinoasă privind investirea într-o afacere imobiliară în Emiratele Arabe Unite. Ea a pretins că poate perfecta, printr-o agenție imobiliară din Dubai, un contract privind închirierea unui apartament cu două odăi în Dubai pe un termen de un an de zile, care ar urma să fie dat în sublocațiune terțelor persoane și care i-ar asigura un venit lunar de 3% sau 750 de euro, sume ce urmau să fie transferate pe contul bancar al lui Boris Harea. Ea a susținut că investiția inițială de 25.000 de euro va fi depozitată pe contul agenției imobiliare și returnată integral la expirarea termenului contractual. Oxana Bolun i-a prezentat lui Boris Harea informații potrivit cărora ar administra deja mai multe apartamente care îi

aduc profit lunar. În aceste circumstanțe, aflându-se în municipiul Chișinău, în apropierea sediului BC „Mobiasbanca” SA de pe bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 81, inculpata a obținut de la Boris Harea suma de 25.000 de euro în numerar. Conform cursului oficial al BNM, această sumă reprezintă 475.750 de lei. Bani primiiți au fost însușiți de inculpată, cauzând părții vătămate un prejudiciu în proporții deosebit de mari, în valoare de 475.750 de lei, deoarece constituie echivalentul a 112,6 salarii medii lunare prognozate pentru anul 2014. Acțiunile inculpatei au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

b. Sentința

7. Prin sentința [Judecătoriei Chișinău, sediul Centru](#), din 26 mai 2021, Oxana Bolun a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii incriminate și condamnată la opt ani de închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activități de gestionare a valorilor materiale pe un termen de cinci ani. Instanța a constatat că vinovăția inculpatei este demonstrată prin declarațiile lui Boris Harea, ale martorilor Mariana Coșcodan și Sergiu Neaga date în faza urmăririi penale, coroborate cu ansamblul probelor scrise și materiale administrate. Recipisa din 01 iulie 2014 confirmă remiterea sumei de 6.000 de euro părții vătămate (f.d. 4–5, 16, vol. I), iar din procesele verbale de confruntare rezultă că, în timp ce partea vătămată și martorul Sergiu Neaga și-au menținut declarațiile în mod constant, inculpata nu a oferit explicații credibile cu privire la destinația sumelor primite (f.d. 72–74, 84–85, vol. I). Actele bancare ridicate de la BC „Mobiasbanca – Groupe Société Générale” SA, coroborate cu procesul-verbal de examinare a înregistrărilor audio și a corespondenței electronice, atestă existența unui contact constant între inculpată și partea vătămată, precum și promisiunile repetate ale inculpatei privind o pretinsă investiție și efectuarea unor plăți periodice, urmate de justificări menite să evite restituirea banilor (f. d. 149, vol. I). Totodată, răspunsul Serviciului prevenire și combatere a spălării banilor din cadrul CNA nu evidențiază existența unor operațiuni financiare reale aferente unei activități investiționale (f.d. 163, vol. I). Instanța a admis acțiunea civilă înaintată de partea vătămată și a dispus încasarea de la inculpată, în beneficiul acesteia, a sumei de 24.250 de euro.

a) Apelul

8. La 11 iunie 2021, avocatul Victor Panțiru, în interesele părții vătămate Boris Harea, a depus apel. El a solicitat încasarea prejudiciului moral în mărime de 100.000 de lei, motivînd că, partea vătămată a fost afectată de acțiunile ilegale ale inculpatei, ultimul trăind o stare de anxietate permanentă și vinovăția pe care o simte pentru irosirea economiilor familiei pe care încă nu le-a recuperat, iar din comportamentul inculpatei mai este cale lungă de recuperare, de aceea solicită să fie încasat și prejudiciul moral în sumă de 100.000 de lei.

9. La 11 iunie 2021, avocatul Ion Arhiliuc, în interesele lui Oxana Bolun, a declarat apel. El a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei hotărâri de achitare, respingerea acțiunii civile formulate de Boris Harea în temeiul art. 387

alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală și anularea sechestrului aplicat asupra bunurilor inculpatei. Apărarea a invocat neregularități procedurale esențiale, susținând că prima instanță a ignorat modificarea învinuirii dispuse în ședință, limitându-se la reproducerea rechizitoriului și a ordonanței procurorului, fără o expunere proprie a faptei și a încadrării juridice, existând contradicții între ordonanță și rechizitoriu. Ea a mai invocat aplicarea eronată a art. 190 alin. (5) Cod penal în redacția ulterioară Legii nr. 179/2018, neaplicabilă faptelor din 2014 și mai puțin favorabilă inculpatei, cu depășirea limitelor acușării și încălcarea dreptului la apărare. Învinuirea a fost formulată vag, fără descrierea unui act juridic concret și a modalității de inducere în eroare, iar probele ar fi fost administrate cu încălcarea termenului prevăzut de art. 63 Cod de procedură penală. A mai fost invocată lipsa cercetării nemijlocite a probelor, neînregistrarea audio a ședințelor de judecată, utilizarea unor probe neverificate sau contradictorii, precum și pretinsa falsitate a declarațiilor părții vătămate și ale martorului Sergiu Neagu.

10. La 03 iulie 2023, [Curtea de Apel Chișinău](#) a respins apelurile și a menținut sentința. Instanța de apel a confirmat temeinicia sentinței, reținând că prima instanță a constatat corect vinovăția inculpatei pentru comiterea infracțiunii de escrocherie, constând în dobândirea ilicită a sumei de 25.000 de euro de la Boris Harea, prin inducerea acestuia în eroare cu privire la o pretinsă afacere imobiliară în Dubai, cauzând un prejudiciu de 475.750 de lei. Instanța a apreciat că modificarea învinuirii din 14 decembrie 2018 a fost efectuată cu respectarea prevederilor legale, fără afectarea dreptului la apărare, iar aplicarea redacției noi a art. 190 alin. (5) Cod penal a fost justificată de caracterul mai favorabil al legii, întrucât sancțiunea a fost redusă, fără a înlătura caracterul infracțional al faptei. Apărarea nu a formulat obiecții la momentul modificării învinuirii și nici la administrarea probelor, inculpata luând cunoștință de materialele dosarului fără a invoca neclarități. Instanța de apel a constatat că probele administrate – declarațiile părții vătămate și ale martorului Sergiu Neaga, înscrisurile bancare, procesele-verbale și înregistrările audio, a căror autenticitate a fost confirmată prin expertiză – sunt legale, pertinente, concludente și veridice, respingând criticile apărării privind nulitatea acestora. La individualizarea pedepsei, instanța a avut în vedere gravitatea faptei, datele ce caracterizează persoana inculpatei și scopul pedepsei, reținând că aceasta nu și-a recunoscut vinovăția și nu a reparat integral prejudiciul. Apelul părții vătămate a fost respins deoarece prejudiciul material a fost corect stabilit la suma de 24.250 de euro, având în vedere restituirea parțială a sumei de 750 de euro.

b) Recursurile

11. La 03 octombrie 2023, avocatul Mihail Cucu, în interesele Oxanei Bolun, a declarat recurs în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală. El a solicitat casarea hotărârilor judecătorești și pronunțarea unei soluții de achitare, respingerea acțiunii civile și anularea sechestrului aplicat. În recurs sunt reiterate argumentele din cererea de apel a avocatului Ion Arhiliuc din 11 iunie 2021. Avocatul invocă nulitatea ordonanțelor de pornire a urmăririi penale (26 august

2015), de recunoaștere în calitate de bănuț (04 septembrie 2015), de punerea sub învinuire (03 decembrie 2015 și 06 iunie 2016), de modificare a învinuirii (14 decembrie 2018) și a rechizitoriului (16 iunie 2016), din motiv că pornirea urmării penale de către procurorul Alexandru Casir a fost ilegală. Ordonanța din 26 august 2015 a fost contestată la faza urmării penale, fapt ce a condiționat retragerea cauzei și transmiterea acesteia organului competent de către Procurorul General Eduard Harunjen (28 septembrie 2015). El consideră că ordonanța de punere sub învinuire din 03 decembrie 2015, după termenul legal de trei luni, a afectat dreptul Oxanei Bolun, conform art. 6 § 2 CEDO, statutul de bănuț fiind astfel afectat, rezultând o tragere ilegală la răspundere penală. De asemenea, avocatul menționează că instanța de apel a comis erori: a folosit probe și declarații (inclusiv ale martorului Sergiu Neagu) fără a le cerceta în ședință și consemna în procesul-verbal al ședinței; a aplicat arbitrar Legea nr. 179/2018 cu efect retroactiv; a considerat legal obținerea unor probe abuzive excluse de prima instanță (procesul-verbal de examinare a corespondenței de pe rețeaua de socializare www facebook.); a respins cererile de audiere a martorului Sergiu Neagu; și a apreciat ca nerezonabile declarațiile părții vătămate și probele materiale.

12. La 05 octombrie 2023, Oxana Bolun a depus recurs în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în care a solicitat casarea deciziei, adoptarea unei soluții de achitare, respingerea acțiunii civile și anularea sechestrului. Conținutul acestuia este identic cu recursul avocatului Ion Arhiliuc.

13. La 03 și 08 noiembrie 2023, avocatul Ion Arhiliuc, în interesele Oxanei Bolun, a declarat recurs în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 1), 6) și 7) Cod de procedură penală. El solicită pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a inculpatei, respingerea acțiunii civile și anularea sechestrului. Cererea de recurs redă conținutul cererii de apel a avocatului Ion Arhiliuc din 11 iunie 2021. De asemenea, avocatul a invocat că instanța de apel a reținut în mod eronat că norma în vigoare la data examinării cauzei ar fi aplicabilă din motiv că este mai favorabilă. Prin reîncadrarea faptelor în baza art. 190 Cod penal în redacția introdusă prin Legea nr. 179/2018, instanța a aplicat o lege ulterioară faptelor (2014), lege care conține elemente calitative noi ale laturii obiective („prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase”, „act juridic anulabil”, „comportament dolosiv”), inexistente în legea aplicabilă la data pretinsei infracțiuni. Această aplicare extensiv-retroactivă a legii penale în defavoarea inculpatei contravine jurisprudenței constante a CEDO (Dragotoniu și Militaru-Pidhorni c. României), precum și art. 8 Cod penal. Contrar practicii Curții Supreme de Justiie, instanța de apel a operat cu elemente juridice inexistente în legea aplicabilă în 2014 (ex.: deciziile din cauzele Ion Rusu, Cadrenco, Gaidarji ș.a.) potrivit cărora, încadrarea juridică trebuie efectuată strict potrivit legii în vigoare la data săvârșirii faptei, iar elementele laturii obiective nu pot fi completate sau modificate prin norme ulterioare. Recurentul a mai invocat că instanța de apel nu a stabilit în mod concret în ce constă inducerea în eroare și nici nu a identificat probele care ar demonstra

prezentarea unor informații neadevărate privind „administrarea apartamentelor” sau existența unui „act juridic anulabil”. Nicio probă nu atestă existența unei fapte mincinoase prezentate victimei, iar suma de 25.000 de euro nu este susținută de niciun înscris, existând doar o recipisă privind suma de 6.000 de euro emisă în favoarea unei alte persoane.

14. La 19 decembrie 2023, Oxana Bolun și Ion Arhiliuc au depus un alt recurs, reiterând argumentele din cererile anterioare, cu invocarea temeiurilor de recurs de la art. 427 alin. (1) pct. 1), 6) și 7) Cod de procedură penală. Argumentul nou din această cerere de recurs se referă la incompatibilitatea judecătorului instanței de fond Ion Țurcan, pe motiv că, la momentul pronunțării sentinței, acesta, ca urmare a promovării, activa deja la Curtea de Apel Chișinău, unde este posibil să fi avut relații de prietenie cu judecătorii instanței de apel care au examinat ulterior cauza.

15. La 20 decembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a solicitat părților depunerea referinței la recursuri. La 22 ianuarie 2024, avocatul Victor Panțiru în interesele părții vătămate Boris Harea, a depus referință și a solicitat declararea inadmisibilă a recursurilor, deoarece nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

16. Partea relevantă a Codului de procedură penală este următoarea:

„**Articolul 413.** Procedura judecării apelului

...

(3) Instanța de apel, la cererea părților, poate cerceta suplimentar probele administrate în primă instanță și poate administra probe noi.

...

Articolul 414. Judecarea apelului

(1) Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

(2) Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal.

(3) În cazul în care declarațiile persoanelor care au fost audiate în prima instanță se contestă de către părți, la solicitarea acestora, persoanele care le-au depus pot fi audiate în instanța de apel conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

...

(6) Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

...

Articolul 427. Temeiurile recursului

(1) Recursul este admis dacă:

1) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

...

6) hotărârea este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

7) instanța nu a fost compusă potrivit legii.”

17. În perioada comiterii faptei, art. 190 alin. (5) Cod penal prevedea următoarele:

„Articolul 190. Escrocheria

(1) Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

...

(5) Acțiunile prevăzute la alin.(1), (2) sau (3) săvîrșite în proporții deosebit de mari

se pedepsesc cu închisoare de la 8 la 15 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.”

18. După modificările operate de Legea nr.179 din 26 iulie 2018, în vigoare din 17 august 2018, art. 190 alin. (1), (4) și (5) Cod penal avea următorul cuprins:

„Articolul 190. Escrocheria

(1) Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic)

actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

...

(5) Acțiunile prevăzute la alin. (1)–(3) săvîrșite în proporții deosebit de mari, se pedepsesc cu închisoare de la 8 la 15 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.”

19. După modificările operate de Legea nr. 247 din 29 iulie 2022, în vigoare din 26 august 2022, art. 190 Cod penal are următorul cuprins:

„(1) Escrocheria, adică sustragerea bunurilor altei persoane prin abuz de încredere, inducere sau menținere în eroare,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 1000 de unități 18 convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

...

(5) Acțiunile prevăzute la alin. (1)–(4), dacă valoarea bunurilor depășește 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsesc cu închisoare de la 7 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

20. Conform Hotărârii Guvernului nr. 974 din 04 decembrie 2014, în vigoare din 09 decembrie 2014, cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2015 a fost aprobat în mărime de 4.500 de lei.

MOTIVAREA INSTANȚEI

21. Conform legii în vigoare la data pronunțării deciziei integrale a instanței de apel, termenul de recurs era de două luni. Acest termen urma a fi calculat de la data comunicării deciziei motivate a instanței de apel. Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 03 iulie 2023, iar decizia integrală a fost pronunțată la 04 septembrie 2023.

22. Avocatul Mihail Cucu a depus recurs la 03 octombrie 2023, adică în mai puțin de două luni de la comunicarea deciziei instanței de apel, prin urmare recursul a fost declarat în termen.

23. Oxana Bolun a depus recurs la 05 octombrie 2023 și o cerere de completare în scopul înlăturării neajunsurilor din cererea inițială. Avocatul Ion Arhiliuc a depus recurs la 03 noiembrie 2023 și o cerere de completare a recursului la 06 noiembrie 2023. Aceste recursuri au fost depuse în mai puțin

de două luni de la comunicarea deciziei instanței de apel, adică au fost declarate în termen.

24. La 19 decembrie 2023, Oxana Bolun și avocatul Ion Arhiliuc au depus un alt recurs care conține argumentele și propunerile din recursurile anterioare, cu excepția că a mai invocat pretinsa incompatibilitate a judecătorului instanței de fond, Ion Țurcan, care la momentul examinării cauzei deja activa în instanța de apel. Acest recurs a fost înaintat în interiorul termenului de 15 zile acordat prin încheierea din 27 noiembrie 2023, care a început să curgă la 08 decembrie 2023.

25. Prin urmare, toate recursurile au fost declarate în termen.

a) Standarde relevante

26. Recursul avocatului Mihail Cucu a fost declarat în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală. Recursul Oxanei Bolun a fost declarat în baza art. 427 alin. (1) pct. 1) și 6) Cod de procedură penală, iar recursul avocatului Ion Arhiliuc, în baza art. 427 alin. (1) pct. 1), 6) și 7) Cod de procedură penală.

27. Art. 434 Cod de procedură penală prevede că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs (decizia nr. [1ra-854/2022](#), § 85). Totuși, legea nu interzice instanței de recurs să recalifice considerentele invocate în recurs de la un temei de recurs la altul (decizia nr. [1ra-1520/2023](#), § 56).

28. Orice încălcare esențială a unei norme clare de procedură cade sub incidența art. 427 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală. (decizia nr. [1ra-754/2024](#), § 40-43). Pentru a cade sub incidența temeiului de la pct. 1), recursul trebuie să conțină cumulativ următoarele aspecte: 1. indicarea clară a prevederii legale, potrivit recurentului, a fost interpretată greșit; 2. caracterul determinant al aceste erori asupra decizie instanței; 3. mențiunea deciziei sau încheierii Curții Supreme de Justiție care ar da o altă interpretare prevederii în cauză.

29. Curtea Supremă de Justiție a explicat sensul temeiului de recurs prevăzut de pct. 6) în decizia nr. [1ra-1085/2024](#) și în încheierea nr. [1ra-1251/2024](#). Dezacordul cu motivarea instanței de apel nu este temei de recurs. Pentru a admite un recurs în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, recurentul urmează să probeze că decizia instanței de apel este „arbitrară”, sau se „bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”. Nu este suficient ca aprecierea să fie nerezonabilă. Ea trebuie să fie „vădit nerezonabilă”, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional (decizia nr. [1ra-1085/2024](#), § 42). Suntem în prezența unei hotărâri judecătorești arbitrară sau vădit

nerezonabile atunci când instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite vreodată, inclusiv când hotărârea judecătorească nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii (încheierea nr. [Ira-1251/2024](#), § 39).

30. Conform art. 435 Cod de procedură penală, remiterea la rejudecare este excepția, iar înlăturarea de către instanța de recurs a erorii, fără remitere la rejudecare, este regula. Rejudecarea poate fi dispusă o singură dată și doar dacă eroarea judiciară admisă de curtea de apel nu poate fi corectată în instanța de recurs.

b) Aplicarea standardelor de mai sus în prezenta cauză

31. Argumentele din în recursul avocatului Mihail Cucu se regăsesc și în recursurile depuse de Oxana Bolun și de avocatul Ion Arhiliuc. Din acest motiv, pentru a ușura înțelegerea deciziei și având în vedere că toate recursurile provin de la partea apărării, acestea vor fi examinate împreună.

32. Recursurile sunt întemeiate pe art. 427 alin. (1) pct. 1), 6) și 7) Cod de procedură penală. Recurenții au argumentat că sentința și decizia sunt „arbitrare”, deoarece instanțele de fond și apel au pus la baza soluțiilor probe care nu au fost cercetate în ședința de judecată; fapta constatată prin sentință este alta decât cea înserată în învinuirea înaintată Oxanei Bolun; și încadrarea juridică a faptei a fost realizată în baza unei legi care a intrat în vigoare după săvârșirea infracțiunii. Potrivit recursului, sentința și decizia „sunt bazate în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, în partea în care au fost reținute declarațiile martorului Sergiu Neagu care nu a fost audiat în instanța de apel și cu referire la modul în care a fost dată apreciere declarațiilor părții vătămate și probelor materiale necercetate în ședință. Argumentul cu referire la incompatibilitatea judecătorului instanței de fond Ion Țurcan, urmează a fi examinat prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 7) Cod de procedură penală. Având în vedere motivarea recursurilor și faptul că recurenții invocă încălcarea în instanțele de fond și apel a unor norme clare de procedură, recursurile vor fi examinate doar prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală - interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție. Admiterea recursului în baza acestui temei nu obligă instanța de recurs la convocarea părților în ședință (art. 433 alin. (3) lit. a) Cod de procedură penală).

33. În prezenta cauză, Curtea Supremă de Justiție este chemată să se pronunțe, în principal, asupra argumentului esențial cu referire la faptul că hotărârea de condamnare se întemeiază pe probe care nu au fost cercetate în ședință.

34. Potrivit art. 413 alin. (3) Cod de procedură penală, instanța de apel poate cerceta suplimentar probele administrate în prima instanță ori poate administra probe noi, însă această facultate nu înlătură obligațiile exprese

instituite de art. 414 Cod de procedură penală. Conform art. 414 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal, iar art. 414 alin. (6) Cod de procedură penală, stabilește interdicția explicită de a întemeia concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

35. Recurenții susțin că sentința și decizia se bazează pe probe care nu au fost cercetate în ședință. În prima instanță, cercetarea judecătorească a început în ședința din 24 octombrie 2016 (f.d. 39, vol. II) și s-a finalizată la ședința din 12 mai 2021 (f.d. 230, vol. II). În cadrul cercetării judecătorești au fost audiați partea vătămată, un martor și inculpatul. În sentință (pag. 7–12, partea descriptivă) sunt redată declarațiile acestora, sunt citite declarațiile unui martor din faza de urmărire penală și sunt enumerate probele materiale administrate, respectiv: procesele-verbale de confruntare între partea vătămată și bănuită, între martorul Sergiu Neagu și bănuită; plângerea părții vătămate din 27 iulie 2015; recipisa din 01 iulie 2014 privind împrumutul sumei de 6000 euro; răspunsul Serviciului prevenire și combatere a spălării banilor din cadrul CNA; procesul-verbal de ridicare a actelor de la B.C. „Mobiasbancă – Groupe Société Générale” S.A.; procesul-verbal de ridicare a suportului electronic ce conține înregistrări audio și corespondență de pe rețeaua de socializare Facebook; precum și procesele-verbale de examinare a înregistrărilor audio și a corespondenței electronice, din care rezultă recunoașterea primirii mijloacelor financiare și a destinației acestora. Însă din procesele-verbale ale ședințelor de judecată nu rezultă că aceste probe materiale ar fi fost efectiv cercetate în ședință. Faza cercetării judecătorești în acest aspect nu este reflectată în procesul-verbal al ședinței de judecată. De asemenea, în prima instanță, la cererea apărării, a fost dispusă efectuarea unei expertize fonoscopice având ca obiect examinarea înregistrărilor audio realizate de partea vătămată în afara procesului penal (vol. III, f.d. 186–189, 192–214). Din materialele dosarului nu rezultă că aceste înregistrări ar fi fost audiate în ședința de judecată anterior dispunerii expertizei, iar sentința nu conține nicio analiză sau mențiune cu privire la raportul de expertiză fonoscopică.

36. În instanța de apel, potrivit procesului-verbal al ședinței din 10 mai 2023, au fost audiate explicațiile apărătorilor condamnatei, ale procurorului, precum și declarațiile părții vătămate Boris Harea (f.d. 143, vol. III). Cu toate acestea, deși în paragraful 87 al deciziei instanța de apel a reținut că vinovăția Oxanei Bolun a fost demonstrată prin probele cercetate în primă instanță și în apel, iar în paragraful 88 sunt redată declarațiile părții vătămate, ale martorilor și probele materiale, din procesele-verbale ale ședințelor de judecată nu rezultă că probele materiale, altele decât declarațiile, ar fi fost efectiv cercetate în ședința de judecată. Instanța de apel la baza menținerii sentinței

de condamnare, a pus o probă care nu a fost cercetată nici în prima instanță și nici în instanța de apel.

37. Completul constată că susținerea recurențelor este, *prima facie*, susținută de actele din dosar: (i) în sentință sunt redată, pe lângă declarații, și probele materiale/înscrisuri, însă din procesele-verbale ale ședințelor de fond nu rezultă cercetarea efectivă a acestor probe; (ii) în apel, potrivit procesului-verbal al ședinței, au fost audiate explicații și partea vătămată, fără ca probele materiale/înscrisurile preluate în motivarea deciziei să fie reflectate ca verificate în ședință și consemnate corespunzător; (iii) lipsa înregistrărilor audio (la dosar și în PIGD), invocată de recurenți, sporește imposibilitatea de a verifica dacă probele au fost, în realitate, cercetate și consemnate conform cerințelor legii. Instanța de apel a reținut în mod afirmativ că vinovăția este demonstrată prin probe „cercetate în fond și în apel”, dar actele de ședință nu confirmă verificarea nemijlocită a probelor determinante, se conturează o încălcare directă a art. 414 alin. (6) Cod de procedură penală, aptă să afecteze legalitatea hotărârii, întrucât soluția se sprijină pe un material probator a cărui verificare în apel nu este demonstrată procedural.

38. Completul reține că eroarea admisă privește un aspect de procedură esențial (verificarea probelor și consemnarea lor), iar remedierea lui presupune reexaminarea efectivă a probelor în ședința instanței de apel, cu respectarea exigențelor art. 414 Cod de procedură penală. Această eroare nu poate fi corectată efectiv de către instanța de recurs, care, atunci când admite un recurs conform art. 427 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, nu poate substitui instanța de apel în verificarea nemijlocită a probelor și în administrarea lor directă. În acord cu regula caracterului excepțional al trimiterii la rejudecare (art. 435 Cod de procedură penală), se impune admiterea recursului, casarea deciziei contestate și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel, cu obligația de a verifica în ședință și de a consemna în procesul-verbal probele pe care își întemeiază concluziile. Trimiterea cauzei date la rejudecare nu urmează a fi privită ca o schimbare a reticenței Curții Supreme de Justiție de a trimite cauza la rejudecare. Ea se datorează imposibilității constatării în recurs a examinării, în limita poziției apelanților, a majorității probatoriului în instanța de apel după ce acesta nu a fost cercetat în prima instanță.

39. În recursurile declarate de Oxana Bolun și de avocatul Ion Arhiliuc a fost invocat și temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 7) Cod de procedură penală, referitor la constituirea ilegală a instanței. Deși recurenții nu au formulat argumente distincte și concrete, din conținutul recursurilor se deduce invocarea pretensei incompatibilități a judecătorului instanței de fond, Ion Țurcan, pe motiv că, la momentul pronunțării sentinței, acesta activa deja, ca urmare a promovării, în cadrul Curții de Apel Chișinău. Judecătorul Ion Țurcan a examinat cauza exclusiv în primă instanță, iar asemenea obiecții nu au fost ridicate în procedura de apel. În aceste condiții, potrivit art. 427 alin.

(2) Cod de procedură penală, invocarea pentru prima dată în recurs a unui asemenea motiv este inadmisibil.

40. Cu privire la celelalte critici (aprecierea probelor, admisibilitatea înregistrărilor audio, nulitatea actelor procurorului), aceste argumente nu mai pot fi examinate de instanța de recurs, deoarece presupun o reanalizare a situației de fapt și a materialului probator, competență care aparține instanței de fond sau de apel. Întrucât decizia instanței de apel a fost casată, iar cauza a fost trimisă la rejudecare.

41. Rejudecând apelul, curtea de apel urmează să examineze argumentele din cererile de apel și să cerceteze nemijlocit probele cauzei în limitele argumentelor apelanților, cu excepția aspectului menționat în para. 39.

42. Din motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 435 alin. (1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursurile declarate de Oxana Bolun și de avocații Mihail Cucu și Ion Arhiliuc;

Casează decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iulie 2023 și dispune rejudecarea cauzei de Curtea de Apel Centru, într-un alt complet de judecători;

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Ghenadie Eremciuc

Alexandru Negru